

PAPA LAV, APOSTOLSKA POBUDNICA *DILEXI TE* RIM: 4. LISTOPADA 2025.

S velikim zanimanjem i pastoralnom nadom teološka i crkvena javnost dočekala je apostolsku pobudnicu *Dilexi te (Ljubio sam te)* pape Lava XIV., objavljenu na simboličan datum, 4. listopada 2025., na blagdan sv. Franje Asiškog. Ovaj dokument, kako sam Papa u uvodu pojašnjava, predstavlja duhovnu baštinu i ispunjenje nauma njegova prethodnika, pape Franje. Time je uspostavljen jasan hermeneutički ključ: ova apostolska pobudnica nije samo programski tekst novoga pontifikata već čin sinovske odanosti i teološkog kontinuiteta s jednom od središnjih tema učiteljstva pape Franje – Crkva koja je siromašna i za siromašne.

1. Uvod: Duhovna oporuka i program novoga pontifikata

Već u prvim recima papa Lav XIV. ističe kako je upravo njegov prethodnik započeo pripremu ovog dokumenta, nadahnut enciklikom *Dilexit nos* o božanskoj i ljudskoj ljubavi Srca Kristova. Apostolska pobudnica *Dilexi te* zamišljena je kao Kristov glas upućen svakom siromahu: „Doista, malena je tvoja snaga [...] ali ja te ljubim“ (usp.: Otk 3,9). Prihvaćajući ovaj projekt kao vlastitu baštinu, Lav XIV. ne samo da iskazuje poštovanje prema svo-

jem prethodniku već i potvrđuje da je briga za siromašne nezaobilazan put svetosti koji otkriva „samo srce Kristovo, njegove osjećaje i najdublje odluke“ (br. 3).

2. Biblijsko-teološki temelji: kristologija siromaštva

Prva dva poglavlja pobudnice, „Neke nezaobilazne riječi“ i „Bog izabire siromašne“, postavljaju čvrst biblijsko-teološki temelj dokumentu. Papa s iznimnom pastoralnom osjetljivošću analizira „krik siromašnih“ (usp.: Izl 3,7) kao teološko mjesto (*locus theologicus*) u kojem odjekuje Božji glas. Odlučno odbacuje ideološke predrasude koje siromaštvo tumače kao posljedicu lijenosti ili slijepice sudbine, ističući da ono najčešće proizlazi iz nepravednih društvenih, političkih i ekonomskih struktura.

Središnja teza je kristološka: Isus iz Nazareta nije samo Mesija koji se brine za siromašne, već je on sam siromašni Mesija. Njegovo siromaštvo – od rođenja u štalici, preko života bez mjesta „gdje bi glavu naslonio“ (Mt 8,20), do krajnje napuštenosti na križu – jest paradigma Božje povlaštene opcije za siromašne. Ta opcija, kako Papa naglašava slijedeći nauk svojih prethodnika, nije isključiva, već preferencijalna. Ona ne isključuje nikoga iz Božje ljubavi, ali ističe da Bog u siromasima i slabima prepoznaje sliku čitavog čovječanstva u njegovoj potrebi

za otkupljenjem. Isus je, dakle, objava povlastice siromašnih kod Boga.

3. Povijest svetosti kao povijest ljubavi: *diakonia* u srcu Crkve

Treće poglavlje, naslovljeno „Crkva za siromašne“, nudi panoramski pregled povijesti svetosti kao povijesti ljubavi prema siromasima, pokazujući kako je *diakonia* (služenje) upisana u samu srž crkvenog identiteta. U tom duhu Papa vješto podsjeća da Crkva nije autentična ako nije majka siromaha.

Od apostolskih vremena do crkvenih otaca. Poglavlje započinje spomenom sv. Stjepana, prvomučenika i jednog od sedmorice đakona izabranih za služenje siromasima, te sv. Lovre, koji siromahe predstavlja kao „blago Crkve“. Zatim slijede snažni pozivi crkvenih otaca poput sv. Ivana Zlatoustog, koji je grmio protiv raskoši koja egzistira uz ravnodušnost prema siromasima, te sv. Ambrozija i sv. Augustina, koji su učili da davanje siromasima nije milosrđe, već čin pravednosti – vraćanje onoga što im pripada po pravu.

Monasi, osloboditelji i odgojitelji. Zlatna nit ljubavi kroz služenje nastavlja se kroz monaštvo (sv. Bazilije i sv. Benedikt), koje je spajalo molitvu i rad (*ora et labora*) s konkretnim gostoprimstvom i brigom za potrebite. Papa ističe redove posvećene specifičnim djelima milosrđa: brizi za bolesne (sv. Kamilo de Lellis, sv. Ivan od Boga), oslobađanju zaroblje-

nih i robova (trinitarci, mercedarci) te odgoju siromašne mladeži (sv. Josip Kalasancijski, sv. Ivan Bosco) i skrbi za migrante (sv. Ivan Krstitelj Scalabrini, sv. Franciska Cabrini).

Radikalnost prosjačkih redova i suvremeni svjedoci. Posebno mjesto u Papinu izlaganju zauzimaju prosjački redovi (sv. Franjo, sv. Klara, sv. Dominik), koji su siromaštvo učinili ne samo predmetom pastoralne skrbi već vlastitim načinom života i proročkim znakom za Crkvu i svijet. U novije vrijeme tu su dirljivi primjeri svjedoka koji su „doticali trpeće Kristovo tijelo“ poput sv. Terezije iz Kalkute i sv. Dulce siromašnih iz Brazila. Ovaj povijesni pregled nije puko nizanje primjera, već moćna pareneza: Crkva je najvjernija sebi kada se saginje nad rane čovječanstva.

4. Suvremeni izazovi i pastoralna aktualizacija

Završno, četvrto poglavlje, „Povijest koja se nastavlja“, aktualizira temu u kontekstu suvremenog svijeta. Papa podsjeća na razvoj socijalnog nauka Crkve, od enciklike *Rerum novarum* (1891.) do danas, s posebnim naglaskom na prekretnicu Drugoga vatikanskog koncila i njegovu viziju „Crkve siromaha“, snažno artikuliranu od strane papa sv. Ivana XXIII. i sv. Pavla VI. Prepoznaje se i važan doprinos teologije koja izvire iz iskustva Crkve u Latinskoj Americi te se s poštova-

njem spominju pučki pokreti kao autentični nositelji borbe za dostojanstvo pozivajući da se politika ne vodi „prema siromasima“, već „sa siromasima“.

Dokument se ne boji suočiti s delikatnim pitanjem milostinje, koja je danas često omalovažavana. Papa je brani ne kao zamjenu za sustavnu borbu za pravdu ili osiguravanje dostojanstvenog posla, što ostaje prioritet, već kao nezaobilazan osobni čin susreta, dodira i suosjećanja. Milostinja je, u Papinim riječima, gesta koja „dotiče trpeće Kristovo tijelo“, vježba nas u suosjećanju i hrani ljubav koja jedina može istinski preobraziti svijet.

Zaključna promišljanja

Apostolska pobudnica *Dilexi te* izvanredan je primjer pastoralne teologije koja spaja doktrinarnu jasnoću, povijesnu utemeljenost i proročku snagu. Papa Lav XIV. pruža Crkvi ne samo analizu problema siromaštva već i duhovni *vademecum* za kršćanski život u 21. stoljeću. Kao programski tekst novoga pontifikata dokument jasno pokazuje smjer: Crkva koja, ukorijenjena u ljubavi svojega Gospodina, nastavlja Njegovu poslanje služenja najmanjima u svijetu, svjedočeći da je ljubav „proročka, čini čuda, nema granica: ona je za nemoguće“ (br. 120).

Posebno snažno za mjesnu Crkvu u Bosni i Hercegovini, koja i sama proživljava iskustvo „male

snage“ (Otk 3,8) u demografskom i društvenom smislu, odjekuje poruka ohrabrenja da Božja ljubav i poslanje ne ovise o zemaljskoj moći. U kontekstu gdje siromaštvo često nije samo materijalna oskudica već i posljedica ratnih trauma, sistemske korupcije, političke zapuštenosti i masovnog iseljavanja koje ostavlja za sobom starije i nemoćne, apostolska pobudnica *Dilexi te* nudi teološko utemeljenje za proročki glas Crkve protiv „strukture grijeha“. Ona potiče na konkretno djelovanje koje nadilazi puko karitativno zbrinjavanje i poziva na borbu za socijalnu pravdu.

Nadalje, u multireligijskoj i multietničkoj stvarnosti Bosne i Hercegovine, Papin naglasak na ljubavi koja „prelazi sve prepreke“ i „ujedinjuje strance“ otvara put konkretnoj ekumenskoj i međureligijskoj dijakoniji. Zajednička skrb za siromašne i marginalizirane, bez obzira na njihovu nacionalnu ili vjersku pripadnost, postaje najautentičniji put pomirenja i izgradnje „civilizacije ljubavi“. Stoga, *Dilexi te* za nas vjernike u Bosni i Hercegovini nije apstraktni teološki traktat, već konkretan pastoralni vodič i izvor nade, koji nas poziva da, unatoč svim izazovima, budemo sol zemlje i svjetlo svijeta upravo kroz služenje onima koje je svijet zaboravio.

Ilija Marković